

5. Korobova, N.V. (2007), *Meliorativnyie kommunikativnyie strategii sovremennoi angliiskoi rechi (na materiale britanskogo areala)*, [Meliorative communicative strategies of modern English speech : Dis. PhD, Nizhnii Novgorod, Russia.
6. Tripolskaia, T.A. (1999), *Emotivno-otsenochnaia leksika v antropotsentricheskom aspekte* [Emotional and assessmental lexis in antropocentral aspect], Dis. PhD, Extreme, SPb., Russia.
7. Goriainova, N.N. (2010), *Strategii i taktiki rechevogo povedeniia s primeneniemy viskazivaniia pokhvaly i odobreniia* [Strategies and tactic of the speech behaviour with using the statements of praise and favour], Dis. PhD, Stavropol, Russia.
8. Trollope, J. (1993), *The men and the girls*, Black Swan, London.
9. Roberts, G.D. (2008), *Shantaram*, Abacus, London.
10. Jonker, J. (2005), *I'll be your Sweetheart*, London: Headline, London.
11. Williams, P. (2010), *How to be married*, Headline Review, London.
12. Ruston, J. (2010), *To touch the stars*, Headline Review, London.
13. Barr, E. (2007), *Out of my Depth*, Headline Review, London.
14. Bagshawe, L. (2011), *Destiny*, Headline Review, London.
15. Cohen, J. (2010), *Getting away with it*, Headline Review, London.
16. Highmore, J. (2009), *The birthday*, Headline Review, London.

УДК 811.161.2 : 81'36

FROM OBSERVATIONS ON DERIVATION OF OLD SLAVIC NOUN (SUFFIX-INFLECTION -Ъ < Ǫ)

Bilousenko P.I., Doktor of Philology, Professor

Zaporizhzhia national university, Zhukovsky str., 66, Zaporizhzhya, Ukraine

bilousenko@gmail.com

The origin of the null word forming means of nouns were revealed on the basis of materially expressed suffixes, that in Old Slavic language combined in themselves word forming and flexi functions. Word forming analysis of reconstructed materials of the Old Slavic language with suffix -ъ < Ǫ for lexical-derivative types was accomplished. Discovered primary and secondary word forming deverbatives. It is emphasized that the high productivity of the formant, wide range of semantical types of formation with them created preconditions of active usage of null formant in the Ukrainian language.

Key words: null suffix, Old Slavic language, proto null suffixation, material names of action, names of results of action, primary semantic of derivatives, secondary semantic.

ЗІ СПОСТЕРЕЖЕНЬ ЗА СЛОВОТВОРЕННЯМ ПРАСЛОВ'ЯНСЬКОГО ІМЕННИКА (СУФІКС–ФЛЕКСІЯ -Ъ < Ǫ)

Білоусенко П.І.

*Запорізький національний університет,
вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Україна*

З'ясовано походження нульових словотворчих засобів іменника на основі матеріально виражених темантичних суфіксів, які в праслов'янський період поєднували словотвірну й флексійну функцію. Здійснено словотвірний аналіз реконструйованих дериватів праслов'янської мови із суфіксом -ъ < Ǫ за лексико-словотвірними типами. Виявлено, що іменники зі згаданим суфіксом походять головно від дієслів, значно рідше – від прикметників. Більшість утворень – найменування фізичної, інтелектуальної, часом одномоментної дії. Значна частина утворень – назви звукових процесів, найменувань фізичного, психічного стану людини, стосунків у колективі, погодних умов, епідеміологічного стану в суспільстві. Поряд із первинними значеннями новотвори набувають вторинної семантики. Вони іменують осіб, тварин, рослини, локативи, інструменти, речовини,

хвороби, споруди, деталі будівельних конструкцій, залишки тощо. У багатьох дериватах за семантикою часом важко визначити виявити первинне значення *nomina actionis*. Це дає підстави розмірковувати про те, що в багатьох семантичних типах (конкретних назвах) їхнє значення було не вторинним, а первинним. У давній руськоукраїнській мові XI–XIII ст. суфікс-флексія *-ъ < ѓ* почав виконувати лише функцію флексії, а весь формант сприймався як нульовий суфікс. Висока продуктивність форманта, широкий діапазон семантичних типів утворень із ним створили передумови активного використання нульового суфікса в українській мові.

Ключові слова: нульовий суфікс, праслов'янська мова, протонульсуфіксація, опредметнені назви дій, назви результату дії, первинна семантика дериватів, вторинна семантика.

ИЗ НАБЛЮДЕНИЙ ЗА СЛОВООБРАЗОВАНИЕМ ПРАСЛАВЯНСКОГО ИМЕНИ СУЩЕСТВИТЕЛЬНОГО (СУФФИКС–ФЛЕКСИЯ *-Ъ < ѓ*)

Белоусенко П.И.

*Запорожский национальный университет,
ул. Жуковского, 66, г. Запорожье, Украина*

Выяснено происхождение нулевых словообразовательных средств имени существительного из материально выраженных тематических суффиксов, которые в праславянский период сочетали в себе словообразовательную и флексийную функции. Осуществлен словообразовательный анализ реконструированных дериватов праславянского языка с суффиксом *ъ < ѓ*. Выявлены первичные и вторичные словообразовательные значения девербативив и деадъективов. Отмечено, что высокая производительность форманта, широкий диапазон семантических типов образований с ним создали предпосылки для активного использования нулевого форманта в украинском языке.

Ключевые слова: нулевой суффикс, праславянский язык, протонульсуфиксація, опредмеченные названия действий, названия результата действия, первичная семантика дериватов, вторичная семантика.

Null word forming means of the Ukrainian language appeared based on the materially expressed thematic suffixes of Indoeuropenean period, therefore nouns of the above mentioned forming type at the beginning had root suffixal and flexi morphemes: *бѣзь* (**beg-ǫ-s*), *ходь* (**chod-ǫ-s*) etc. [3, p. 38; 5 p. 286]. Thematic vowels **a*, **o*, **i*, **u* originally served as a means of noun derivation, their original meaning is not immediately restored [4, p. 193]. Great influence on the fate of these names made them establishing relationships with verbs [2, p. 171], which intensified word forming ability in Old Slavic language of some continuative above mentioned suffixes: *-a* (<* - *a*) *-ъ* (<* - *ǫ*) and partially *-ь* (<* - *ǐ*). In parallel, from the same root base could be formed iterative and causative verbs in *-iti*. Consequently, with the type of nouns *brodъ* other verbs existed as *broditi* type. And if at earlier stages they were in independent word forming respects, in the Old Slavic language they began to be perceived as nouns derived from new deverbatives [8, p. 59]. Later pairs "noun / verb" began to be perceived by speakers as interdependent, in which there was an exchange of motivational correlation, which made way for the back-formation, meaning word forming from verbs to nouns. G.A.Nikolayev divides these nouns in terms of their genetic relationship to one root verbs into three groups: 1) formation regardless of verbs and parallel to them from another ancient root (modern *thunder* etc.); 2) formation from verbs (*passage*, *prick*, *enclosure* etc.); 3) names that were the creative basis for verbs (*generation*, *court*, *catching* and other "null-prefixal" formation) [3, p. 39].

Suffixes *-ъ*, *-a* in Old Slavic language had a specific character, they combined the two functions: word building and inflection, that served as the derivative formants and also pointed to derivatives belonging to a particular type of conjugation. Thematic suffix gradually loses its word forming meaning [6, p. 12–13], then it is completely absorbed by inflection.

Word forming derivatives between words must be expressed using morpheme. A zero morpheme became this type of derivative and is similar to how in the forming of critical cases zero ending behaves [3, p. 40].

Researchers reasonable emphasized that suffix *-ъ < ѓ* is one of the most important Slavic formants [7, p. 413; 8, p. 58], the formation with them were quite alive in the vernacular and in

many recorded cases of Old Slavonic texts [1, p. 228]. It created primarily in nomina acti that underwent secondary concretization usually in nomina acti, rarely in nomina agentis.

The most amongst reconstructive material there were discovered derivatives *indicating physical or intellectual action*, sometimes it can be the name of *one-moment action*, that can be repeated, for example **blěskъ* (ЭССЯ 2 113), "блищання, мерехтіння (flickering)", correlative to verb **bliskati*/**blistati* and has derivative degree of -o-vocalism (-oј : eј); **bodъ* (154) "укол гострим, удар (blow)" correlative with verb **bodъ*/**bosti*; **borъ* (218) "вибір, відбір (choise)", noun with the vocalism -o- correlative with **bъrati*; **bъlkъ* "пожежа, спалах (fire)" (**bъlkati* "палати, спалахувати (to burn)"); **dъxъ* [5, p. 178] "дихання (breathing)" correlative with **dъxati*/**dъxъti*; **dъxъ* (200) "дихання, подих (breathing, breath)" derivative from **dъxati*; **gnetъ* [6, p. 166] "гніт, тиск, натиск (force)" (**gnetiti*, **gnesti* "давити, м'яти, тіснити, тиснути, здавлювати (forcing)"); **xodъ* [8, p. 51] "хід, хода, поступ, ходіння, рух (action)" (**xoditi*); **kazъ* (9, p. 174-175) "спотворення (creation)" (**kaziti* "псувати, шкодити, знищувати, руйнувати, спотворювати (damaging)"); **konъ* (10 195-196) "виконання, виготовлення (making, creating)", derivative from the root vowel -o- from the verb **četi* "почати, затіяти (to begin) etc."; **kopъ* (11, 28) "копання, закопування (diggin)"; **kotъ* (211); "окіт (animal birth)" (**kotiti se* "котитися, народжувати, плодити (to give birth)"); **kovъ* (12, 14-15) "підковування (forging)", **kovati* "кувати, підковувати, заковувати в кайдани (forging, put in chains)"; **legъ* (15, 57) "висижування яєць (hatching eggs)" (**legti*); **metъ* (18, 122) "метання, кидок, бійка (fight)" (**metati*); **migъ* (19, 30) "мигання, мелькання (flickering)" (**migati*); **mokъ* (19 149) "мочіння чогось, напр., льону конопель (making something wet)" (**močiti*, **mokъti*); **mykъ* (21 32) "швидкий короткий рух (sharp quick movements)" (**mykati* "рухати, тягнути, різко кидати, вдаряти, стягувати (moving, dropping quickly)") та ін.

A number of abstracts *calls man's actions, characterizing its behavior*: **blōdъ* (ЭССЯ 21 126) "безпутність, омана, розпуста, блуд, ересь, прелюбодіяння (adultery)" (**blōdъ* / **blesti*); **obgudъ* (27 44) "хула, наруга (ashame)" (**obgudati* "обманути, обплести (to cheat)", **obguditi* "опорочити, знеславити, осудити (to judge)"); **obkazъ* (27 108) "хвастовство (boasting)" (**obkazati* "заявити, представитися, підтвердити, задемонструвати (confirm)"); **orzruxъ* (34 225) "розорення, заколот (ruin)" (**orzrušiti* "руйнувати, знешкодити, розорити, обвалити (ruin)"); **obvěsъ* (31 27) "обман у зважуванні (betrayal in parrowing)" (**obvēsiti* "обманювати навмисно чи помилково при зважуванні (lying intentionally)") and many other.

Amongst reconstructed derivatives, a large group is separated knows as *group of nouns of sound processes*. The majority of them have voice/sound resemblance character: **bъrbotъ* (ЭССЯ, 3, 123-124) "булькання, бормотіння, клекотіння, базікання (talking, bubbling)", compilers of ЭССЯ explain derivative with the suffix *-otъ* from **bъrpati*, sound repeating origin, but the presence of **bъrbotati* (the same) with meaning "булькати, клекотіти, базікати, бурчати (to gurgle, chatter, grumble) etc." point to structural semantical correlation of this verb with noun **bъrbotъ*; **gamъ* (6, 98-99) шум, метушня, крик галас, сміх (noise, bustle, cry, laugh)", correlative with **gameti*/**gamiti* "шуміти, кричати, голосно гавкати (to be noisy, holler, bark loudly) etc."; **gomonъ* (7, 20) "гомін, крик, шум (noise, scream)" (**gomoniti* "багато говорити, сперечатися, лаятися, кричати, шуміти (to speak a lot, to argue)"); **grakъ* (102-103) "каркання (пташиний крик) (bird noise)" from **grakati*; **xroσtъ* (8 104) "хрустіння сухих гілок, хруст, тріск (cracking noise of dry wood)" from **xroσtati*/**xroσtēti*; **klekъtъ* (9, 193-194) "крик, пташиний крик, зокрема, крик орла; кипіння, клекотіння, шум, гам (scream, bird noise, esp. eagle scream, boiling)", in association with з **klekъtati*/**klegъtati* "стукати, клювати, бренчати, клекотіти, клацати (про лелеку) (making noise, esp. stork)"; **kleskъ* / **klestъ* (10, 13) "шльопання, ляскання (squelching)" (**kleskati* "ляскати, шльопати, робити легкий шум ударом чи трісканням (squelching, making light noise with squelching)")

with preservation of sound repeating status; **klikъ* (43) (**klikati* “кричати, звати, запрошувати, вигукувати, викрикувати (to cry, to call, to invite, to shout)”; **kokotъ* (117-118) “кудкудакання (cackle)” from **kokotati/*kokъtati*; **kregotъ* (12, 112) “скрип (creak)” (**kregotati*); **krekъ* (114) “крякання, квакання, скрип, скрежіт (quacking, croaking, squeaking)”, comparing to **krekati* гучно сміятися, квакати, кричати, горлати (to laugh loudly, quacking, crying, hollering)”; **krikъ* (155-156) “крик, викрик, воання (cry, shout)” (**krikati* “кричати, покрикувати, голосно кричати (shout, scream)”; **obkrikъ* (27 178) “крик, окрик, бойовий клич, вигук (shout, scream, battle cry)” **obkrikati* and others.

Noteworthy also is a large amount of derivatives from *prefixal* verbs: **dozorъ* (ЭССЯ, 5, 90) “нагляд, контроль, догляд (supervision, control, care)” (**dozъrĕti/*dozirati* “дивитися, наглядати, побачити, розглянути, слідкувати (to watch, to see, to view, to investigate)”; **dožinъ* (91) “закінчення жнив (end of harvest)” from an iterative **dožinati*; **jъzgonъ* (9, 29-30) “вигнання (expulsion)” correlative with **jъzgnъnati/*jzgoniti*; **jъzкупъ* (39) “викуп, скупка, закупка (redemption rights, purchase, purchasing)” (**jъzкупiti* “викупити, спокутувати, накупити, закупити (to purchase, to buy)”; **jezkusъ* (40) “випробування, спроба (trial, attempt)” (**jъzkusiti* “випробувати; спробувати (to try, to attempt)”; **jъzrĕzъ* “вирізання (cut out)” (**jъzrĕzati* “вирізати, нарізати (to cut out, to slice)”) (67); *jъzrodъ* (69) “народження (birth)” (**jъzroditi*); **jъzсъръ* (75–76) “висипання (sleeping well)”, correlative with **jъzsupti/*jъzsъpъ tand *jъzсурати* “висипати, вилити (pour)”; **obgrĕvъ* (27, 34) “зігрівання, обігрів (warm up)”; **obklepъ* (119) “ковка, кування, клепання (forging, riveting)”, **obklepati/*obklepiti* “обмолотити, відбити косу, обкувати з усіх боків (beat, beat off, forge on all sides)”; **obходъ* (70) “обхід, патрулювання (patrol)” from **obходiti*; **obxoldъ* (78) “охолодження, заспокоєння, полегшення (cooling off, calming down, relief)” (**obxolditi* “охолонути, остудити, заспокоїтися (to cool off, to calm down)”; **obixodъ* (94) “мандри, святкування, поворот, кругообіг (wandering, celebration, turn, cycle)” correlative **obixoditi* “обійти, об’їхати, відвідати, приводити в порядок (to bypass, to visit, to tidy up)”; **obkoltъ* (134) “обмолот льону в снопах (threshing flax in bundles)” (**obkoltiti* “обмолотити, збити (струсити) плоди з дерева; вибити кращі зерна зі снопа; обмолотити сніп нерозв’язаним (knock down, shake the fruit of the tree, to chose best grains off the sheaf, to thresh bundled shief)”; **obkopъ* (146) “обкопування кукурудзи (digging corn)” (**obkopati*); **obvinъ* (58) “обертання, завертання (rotation)” (**obvinoti* “охопити, опутатися, обв’язати (to cover, to tie)”; **ormĕrъ* (34 23) “вимірювання, обмір, розмірювання (to measure)” (**ormĕriti* “розміряти, виміряти, відміряти, установити розміри (to measure, to set size)”; **ormĕsъ* (30) “замішування (mixing)” (**ormĕsiti*); **ormĕkъ* (36) “розмягчення (soften up)” (**ormĕkti/*ormĕkati*); **ormok* (48) “розмокання, відмочування овчини (slaking, soaking sheepskin)” (**ormoknoti*); **orsurъ* (36) “погром, розсипання, руйнування (mayhem, spilling, destruction)”; **otъходъ* (37 10) “відхід, відправлення, вихід, виїзд, відбуття; рух від якогось пункту (departure, exit, motion from a point)” (**otъходiti*) and many others.

Among selected material not rarely we can spot *the names of physical, mental condition of the person, names of relationships in a team, society, weather, epidemiological status, etc.*: **blĕskъ* (ЭССЯ 2 114) “блиск, блискавка, мерехтіння (shine, lightning, flicker)” correlative with the verb **bliskati/*blistati* and has a derivative level of -o-vocalism (-oĭ : eĭ); **borgъ* (202) “страждання, печаль (suffering, sorrow)” (**bergt’i* “берегти, зберігати, дотримуватися (to save, to follow)”), with -o-vocalism, it is about correlation, not derivation, because this word may have old Indo-European roots; **drĕmъ* (5, 109-110) “дрімота, сонливість (drowsiness, somnolence)” (**drĕmati*); **gnĕvъ* (6, 169) “гнів (anger)” (**gnĕviti* “сердити, гнівити (to make someone angry)”; **goldъ* (6 199) “голод (hunger)” similar with **zъldĕti*; **grudъ* (7 153) “тошнота, відраза (nausea, disgust)” similar with **gruditi* “гризти, розгризати, мучити, псувати (to nibble, to crunch, to torture, to spoil)”; **jъzморъ* (9, 50) “втома, знемога, виснаження, мука (fatigue, exhaustion, starvation, torture)” (**jъzmoriti*); **kolomotъ* (10 146-

147) “суперечка (fight)” correlative with **kolomq̄titi* “мутити, заважати, опечалювати (to disturb, to interfere, to be sad)”; **morь* (19 250) “чума, мор, епідемія, смертність (plague, pestilence, epidemics, mortality)” (*meri*); **mōtь* (20 139) “сум’яття, хвилювання, печаль, смуток (confusion, excitement, sadness, sorrow)”, derivative with -o-vocalism from the root with -e-vocalism (**mēt̑/*mēsti*); **mьzgbь* (21 19) “сиря промозгла погода, слякоть, дощ зі снігом (damp weather, slush, rain and snow)” (**mьzgnq̄ti* “робитися похмурою (про погоду), марніти, гнити, нездужати, нахолоняти мерзнути (made dull (about weather), wither, decay, sicken, freeze)”; **obkladь* (27 111) “стан спокою (dormancy, state of peace)” **obkladati* “обкладати, закутувати, закривати (to levy, to wrap, to cover)”; **obklepь* (119) “кування, клепання (forging, riveting)” **obklepati/*obklepiti* “обмолотити, відбити косу, обкувати з усіх боків (to thresh, to reel braid, to forge on all sides)”; *orzdirь* (33 42) “сварка, розрив, розбрат, незгода, ворожнеча (argument, gap, strife, discord, enmity)” (**orzdirati*); **orzmanь* (34 5) “роздратувати (to irritate)” (**orzmaniti*); **orzmorzь* (34 50) “відлига, сильний мороз (thaw, frost)” (**orzmorznq̄ti*); **orzrostь* (34 98) “ріст, розквіт, розвиток, розмноження, збільшення, розростання, розширення (growth, prosperity, development, reproduction, increase, proliferation, expansion)”; **orzpakь* (34 102) “коливання, сумніви, вагання, розмірковування, роздуми (fluctuations in doubt, hesitation, reflection, reflections)” (**orzpac̄iti* “привести в зняковіння, збентеження, викликати сумніви, нерішучість, обдумувати, задуматися, упасти у відчай, втратити надію (lead to confusion, embarrassment, raise doubts, indecision, reflect, think, fall into despair, lose hope)”; **orzpadь* (34 107) “стан розпаду, розкладання (state of decay, decomposition)” (**orzpasti/*orzpadq̄*); **orzpregь* (34 172) “суперечка (argument)” (**orzpęrti* “роз’єднати (separate)”) and others.

Much of the above nomina actionis along with primary meanings *have secondary meaning*: **bodь* “вістря, штик, колючка (blade, bayonet, thorn)”; **borь* “вид податку (a type of tax)”, **kotь* “поріддя, виводок (breed)”; **jьzgonь* “край ниви, де повертають при оранці, дорога, по якій проганяють тварин (field edges where return at plowing, road that they walk animals)”; **kopь* “кар’єр, місце роботи (quarry, job)”; **klepь* “відклепана частина коси; те чим відбивають косу; вістря коси, серпа (tip of the spit, sickle)”; **obklepь* “засув дверний, віконний, обмолочений сніп, зруб колодязя, смуги листа (deadbolt door, window, sheaf threshed, strip sheet)” and others. Among these names the derivatives, that indicate consequences of different intellectual actions, are in existence: **klepь* “плітка, брехня (rumor, lie)”; **kopь* “кличка, докір, звинувачення (nickname, reproach, charges)”; **obgudь* “хула, наруга (blasphemy, desecration)” etc.

Reconstructed materials indicate the presence in the Proto-Slavic language structures in -ь (<ǫ), which specified *the names of persons* that usually had attributive value: **jьzrodь* (ЭССЯ, 9, 102) “виродок, дитя, потомок (child, descendant)” (**jьzroditi*); **jьzvьrgь* “ізгой, вигнанець (kicked out)” (**jьzvьrgati/*jьzvьrgti* “викидати, народити мертвнонародженим, спотворювати, вироджуватися, псуватися (throw away, give birth to stillborn, distort, degenerate, deteriorate)”; **monotь* (19 203) “заїка, німий, недотепа, боромотун (stutterer, dumb, idiot)” (**momotati* “говорити нерозбірливо (to speak unclearly)”; **mьrdь* (20 235) “ледар, кривляка (lazy, monkey)” (**mьrdati* “рухатися, пхати, хитрувати, вигадувати, кривлятися, корчити гримаси (to move, to poke, to cheat, to invent, to make faces, faces contort)”; **obgurь* (27 47) “неслух, вперта людина (dolt, stubborn person)” (**obgurēti/*obguriti* “очманіти, здуріти, остовпіти, затятися (to crack, to petrify, to be still)”; **obxalь* (64) “людина високого зросту; бешкетник, лихослов, нахаба (tall man; naughty, ribald, squirt)” (**obxaliti* “знеславити, осоромити (defame, shame)”; **obvěšь* (31 27) “нероба, негідник, підла людина (slacker, scoundrel, stinker)” (**obvēšiti* “повісити, стратити на шибениці, обманювати навмисно чи помилково при зважуванні (to hang, to be executed on the gallows, to deceive intentionally, to deceive by mistake when weighing)”) and others.

Often there are *names of animals*, mostly *birds*: **buxь* (ЭССЯ, 3, 81) “птах пугач, сова (owl bird, owl)” – owl bird, owl onomatopoeic formation from **buxati* “бити, штовхати, вдаряти, стукати, бухкати (to beat, to kick, to hit, to knock, to cough)”; **grqzь* (7 151-152) “риба піскун (fish)” correlative with verbs **grqziti* “вантажити, занурювати (to load, to immerse)”, **gręznqti*; **kleskь/klestь* (10, 13) “назва пташки, птиця горіхівка, кедрівка (name of bird, spotted nutcracker)” – verbal formation from **kleskati* “плескати, клацати (clapping, snapping)” preserving onomatopoeic status; **klopь* (71-72) “клоп, кліщ (bug, tick)”, derivative with the noun vocalism -o- from the verb **klepati*; **kokotь* (117-118) “півень (rooster)”, onomatopoeic formation from **kokotati*/**kokьtati*, пор. *kočety*, *koguty* and others.

According to our records, there were few *names of plants*: **dręstь* (ЭССЯ, 5, 110) “водяна рослина (water plant)”, probably from the verb **dristati*, because this and close to it plants were used as medicines for stomach; **lobazь*/**lobozь* (**lobuzь*/**lobьzь*) (15, 239) “зарослі, куші, груба трава, рослина лабазник (overgrown bushes, rough grass, meadowsweet plant)”, О.М. Trubachov considers **labuzь*/**labьzь* as being a derivative from verbs **labuziti*/**labьziti*/**labьzati* “ласувати, смакувати, догоджати (to feast, to savor, to please)” and connect with **labati* “жадібно, квапливо їсти, пити, бенкетувати (to eat greedily, hastily, to drink, to feast)” (the same) etc.

Quite a representative group was *a group of locative*: **brodь* (ЭССЯ, 3, 37) “мілке місце, брід (shallow place, ford)”, derivative with -o-vocalism from the verb base **bresti* (< **bredti*, **broditi*); **dorь* “розчищена земля під оранку, угіддя, сінокіс (cleared land for plowing, land, haymaking)”; **glibь* (6, 125) “трясовина, bagno, бруд, болото (bog, swamp, mud bog)” from **glibati* “ходити, загрузаючи в bagno, снігу (to walk dipping in mud, snow)”; **grqzь* (7 151-152) “болото, bagno, трясовина (marsh, swamp, bog)” – a noun correlative with verbs **grqziti* “занурювати, загрузати (to dip, to immerse)”, **gręznqti*; **jьzgonь* (9, 29-30) “край ниви, де повертають при оранці, дорога, по якій проганяють тварин (edge fields where they return at plowing, road that they chase away animals)”; **jьzlazь* (41) “лаз нагору, вихід (hole up, way out)” – correlative with **jьzlęzti*; **jьzlogь* (43) “схил (downhill)” (**jьzlegt'i* вилягтися (to lay down)); **jьzvozь* (101) “узвіз (ascent)” (**jьzvezti* “вивезти нагору (to drive uphill)“); **klonь* (10, 68) “ухил, схил, вигин, уклін, пагориста місцевість (slope, bend, bow, hilly terrain)” (**kloniti*); **obgordь* (27 7) “город, обгороджена ділянка (garden, fenced area)”; **obklonь* (125) “згин, поворот, ріки (дороги), нахил, схил, скат (bend, turn, river (road), slope)” (**obkloniti* (*se*) “прибрати, поступитися дорогою, нахилити, зігнути (clean, give way, tilt, bend)“); **obkosь* (154) “обкошене місце, пропуск при косінні (“place that has been mowed, pass while moving)”)” (**obkositi*); **obkrogь* (185) “округа, околиця, округ (district, neighborhood)” (**obkrožiti*); **obkopь* (146) “окоп, рудут, канава, рів (trench, redoubt, ditch)” (**obkopati*); **obkroqь* (189) “круговий простір, окружність (circular space, circumference)” (**obkroqiti* “повернути, огорнути, обвити (to return, to wrap, wrapped)“); **obvinь* (31 58) “обхідний шлях, манівці (workaround, astray, misleading)” (**obvinqti* “охопити, опутатися, обв'язати, обкрутити, обмотати (to cover, to tie, to wrap)“); **orzсєрь* (33 23) “розщелина, тріщина, щілина (cleft, crack)” from **orzсєpiti* “розщепити, розділити (split)” **orzpaxь* (34 109) “великий простір, розріз у сорочки, проріха в штанях (large space, cut in shirts, cut in pants)” (**orzpaxati* “розрізати, відчинити (двері вікно), зорати землю для відводу води (cut, open (door window), plow land for water drainage)“); **orzpalь* (34 116) “випалене місце в лісі (burned down place in a forest)” and many others.

Old Slavic reconstruction shows the active creation of verbal *names of tools*, such as: **botь* (ЭССЯ 2 225) “великий дерев'яний молот, кийок, бовт (large wooden hammer, stick)” (**botati*); **britь* (3, 32) “вістря, лезо (edge, blade)” correlative with **briti* “голити, стригти, сікти (to shave, to cut)”; **brusь* (50) “точильний камінь, брусок, обтесана колода (grindstone, bar, cant)”, correlative with verb, **brusiti* “точити, загострювати, шліфувати (to

sharpen, to polish)”; **dьlbь* (5 206-207) “долото (chisel)” – derivative from **dьlbtī* “довбати (to hollow, to chisel)”; **xlqđь* (8 39) “палка, жердина, острога, хворостина (stick, pole, gaff, wattle)” (**xlędnqti* “бити палицею, морити, за важати, шкодити (to cane, to interfere with, to damage)”; *jbzrazь* (9, 66); “колодки у чоботарів, прищепа (pads of shoemakers, graft)” (**jbzraziti* “показати, вирізати, ривком витягнути (to show, to cut, to pull abruptly)”; **jbztykь* (85) “лопатка, якою очищають землю від плуга, істик (shovel, which clears the land from the plow)” (**jbztykati*, **jbzьtknqti* випихати, виштовхувати (to push out, to kick out)”; **koltь* (10, 158) “колода різного призначення, колода на шию тварини (щоб не втікла), для утримовування, глушити рибу тощо (log for various purposes, log on to the neck of the animal (so no escape), for ramming, stun fish, etc.)” (**koltiti* “качати, шатати, трусити, збовтувати, колоти, вдаряти (to swing, to shake, to poke, to strike)” and **kolti* “буцати, розколювати, різати (to push, to split, to cut)”; **leķь* (15, 63) “пастка, петля, сільце (snare, loop)” (**lekti* чи *lekti* “ставити сільця на птахів, ставити пастку (to set to snare birds, to set traps)”; *obvorь** (31 92) “віршовка, ремінець; вид рибацької сіті (rope, strap; from fisherman net)” (**obverti* “сунути, всунути, засунути, пробратися, загородити (to stick, to get fenced)”) and others.

In addition to the above mentioned deverbatives, among reconstructed materials we could find a number of other types of lexical structural types of nouns, such as:

– names of substances: *mazь* (ЭССЯ 18 23) “мазь, змазка, штукатурка (ointment, grease, plaster)”, **mazati* “мазати, бруднити, білити вапном, штукатурити (to smear, to smudge, to bleach, to lime, to plaster)”; **molь* (19 203) “річковий пісок, вимоїна (river sand, rill)” (**melti*); **moťь* (20 139) “мутна рідина, нечистота (unclear mixture, not clean place)” (**meťq/*mești*); **mьzгь* (21 19) “гниль, тля (rot, aphids)” correlative with **mьzgnqti* “робитися похмурою (про погоду), марніти, сиріти, гнити, мерзнути (to make dull (weather), to wither, to orphan, to rot, to freeze)”; **muzгь* (20 202) “сік дерева, месиво, грязь (juice of the tree, mess, dirt)” (**muzgati* “мазати, забруднювати (to dirty, to pollute)”; **obkropь* (27 182) “укроп, відвар з укропу, гаряча вода, кип’яток (dill, decoction of dill, hot water)” (**obkropiti* “окропити, зволожити, оббризкати (to sprinkle, to wet, to beddable)”; **orzmeśь* (34 30) “заміс, те, що замішано (batch, that is mixed)” (**orzmeśiti*) and others. We can also consider here *names of light substances*, associated with changes in matter: **bьlkь* (ЭССЯ, 3, 118-119) “вогонь, полум’я, пожежа, спалах (fire, flame, flash)” (**bьlkati* “палати, спалахувати (to flame)”; *čadь* (4 9) “чад, дим, угар (fumes, smoke, fumes)”, associated with **kaditi* with non phonetical expressive palatising ka- >ča-), пор. **kadь* (9, 111) “чад, дим (fumes, smoke)” (**kaditi*);

– names of structures, elements, parts of building structures: **gordь* (ЭССЯ 7 37) “місто, фортеця, огорожа, замок, паркан, огорожене населене місто з стіною для захисту від ворога (city, castle, fence, lock, fenced populated city with a wall to protect against enemy)”; **grobь* (133) “могила, склеп, гробниця, яма для чогось, рів (grave, tomb, tomb pit for something, ditch)” (**grebti*); **kapь* (9, 149-150) “водостік, жолоб (drain, gutter)” (**kapati*); **obklepь* (27 119) “засув дверний, віконний; зруб колодязя (deadbolt door, window; frame of a well)” (**obklepati/obklepiti*); **obkarь* (102) “водостік, жолоб, скат даху для стоку дощової води, нижній край солом’яного даху (drain, gutter, roof slope to drain rain water, the lower edge of thatched roof)” (**obkapati se* “опастити, облетіти, осипатися, накапати, намочити, обкапати, закапати (to fall off, to fly, to drop, to soak, to drip)”; **obgordь* (27 7) “огорожа, загорідка, паркан (fence)”; **obvęzь* (31 45) “верхня частина плоту з верби; пруття для обв’язування, зав’язування снопа (the upper part of a raft of willow; bars for binding, tying sheaf)” (**obvęzati* “обв’язати, перев’язати (to tie, to tie up)”; **obvęzь* (110) “обв’язка, петля,

грузило (rope, loop, sinker)” (**obvęzati* “зав’язати, прив’язати, обвивати (to tie, to wrap)” etc.;

– derivatives, which represent the remains, which were formed as a result of an action: **jъzgarь* (ЭССЯ, 9, 27-28) “те, що залишилось після вигорання масла, окалина, сажа, попіль (what is left after burn oil, slag, soot, ash)” (**jъzgoręti*); **мѣть* (19 21) “висівки (siftings)” (**męsti*/**męto* “каламутити (to roil, to stir up)”); **мѣть* (20 139) “виноградні вижимки, осад, відстій (grape sludge, sediment, sludge)”); **мърдъ* (20 235) “відходи, залишки (left overs)” (**mърdati* “рухати, ворухити, совати (to move, to touch)”); **obgrebь* (27 29) “вичіски куделі чи льону (left overs of flax)” (**obgrebti*); **obkoltь* (27 134) “обмолочені снопи, у яких залишилися зерна (threshed sheaves, which remained grain)” (**obkoltiti* “обмолотити, вибити кращі зерна зі снопа, обмолотити сніп нерозв’язаним (to thresh, to thresh best grains from the sheaf, to thresh undone sheaves)” and others;

– other names (names of clothing and its elements, details of dishes, somatisms and others): **gyzdь* (ЭССЯ, 7, 223) “прикраса, вбрання (decorations, costumes)” (**gyzdati* “прикрашати, наряджати (to decorate)”); **kl’uvь* (10 61) “клюв (beak)”, it is quite possible that this was the late form, the secondary forming from contamination of present and infinitive education and contamination of present infinitive echoing of the verb root **klujo*, **klъvati*); **obvelkь* (31 10) “одяг, оправа, костюм (clothing, dress, costume)” (**obvelkt’i(se)*); **obvinь* (58) “пов’язка (ribbon)” (**obvinoti* “охопити, опутатися, обв’язати, обкрутити, обмотати (to cover, to wrap)”); **obvodь* (31 69) “обід, обечайка дерев’яного посуду, сито (dinner, wood dishes, sieve)” from **obvesti* with simultaneous interchanging of o/e “обвести, оточити, обгородити (to circle, to surround, to fence)”.

Adjective reconstructions with formant ь < ѓ are rare: **bridь* (ЭССЯ 3 27) “грань, межа, свербіж, бруд, хмиз, дим тощо (face, limit, itching, dirt, twigs, smoke, etc.)” (**bridькь*); **klęvь* (10, 28); “капкан, пастка (trap, deadfall)” (**klęvьjь*); **mokrь* (19 147) “рідина, волога, сеча, сире місце (liquid, moisture, urine, damp place)”, derivative from the adjective, **mokrь(jь)* and some others.

Review of word forming types and subtypes formations with the suffix-inflection -ь < ѓ indicates that this formant in Old Slavic language had high productivity. From the verbs it formed first nomina abstracta – material names of action. These derivatives could develop new, secondary meaning, nomina acti. It is hard to identify the first meaning of nomina actionis in many different by semantic derivatives. This gives the reason to believe that many semantic types of specific names their meaning was not secondary, but primary.

Later, at least in the old Russian Ukrainian language of XI–XIII centuries, suffix-flexion -ь < ѓ began to perform only the function of flexion, and the formant was perceived as a zero suffix + ending (before the loss of sound reduction in a weak position). A wide range of semantic types formations deals with the formants, its high performance Old Slavic language created in general preconditions for active use of null suffix during the period of the development of the written Ukrainian language.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вайан А. Руководство по старославянскому языку / А. Вайан. – М. : Изд-во вост. лит-ры, 1952. – 446 с.
2. Мейе А. Общеславянский язык / А. Мейе. – М. : Изд-во вост. л-ры, 1951. – 491 с.
3. Николаев Г.А. Русское историческое словообразование. Теоретические проблемы / Г.А. Николаев. – Казань : Изд-во Казан. ун-та, 1987. – 152 с.

4. Хабургаев Г.А. Старославянский язык / Г.А. Хабургаев. – М. : Просвещение, 1974. – 432 с.
5. Шанский Н.М. Очерки по русскому словообразованию / Н.М. Шанский. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 1968. – 310 с.
6. Wojtyła-Swierzowska M. Prasłowiańskie nomen agentis / M. Wojtyła-Swierzowska. – PAN. Monografie sławistyczne, 30. – Wrocław–Warszawa–Kraków, 1974. – 159 s.
7. Vondrák W. Vergleichende slavische Grammatik. Bd.1. Lautlehre und Stammbildungslehre / W. Vondrák. – Göttingen, 1924. – XVIII. – 724 s.
8. Sławski F. Zarys słowotwórstwa prasłowiańskiego / F. Sławski // Słownik prasłowiański. – Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk. Tom 1–3. – 1974–1979.

УМОВНЕ СКОРОЧЕННЯ

ЭССЯ – Этимологический словарь славянских языков : Праславянский лексический фонд. – М. : Наука, 1974 – 2011. – Вып. 1–37.

REFERENCES

1. Vaian, A. (1952), Rukovodstvo po staroslavianskomu yazyku [Old Slavic language manual, Edition of East literature], Moscow, USSR.
2. Meie, A. (1951), Obshchieslavianskii yazyk [Common Slavic language], Edition of East literature, Moscow, USSR.
3. Nikolaiev, G. A. (1987), Russkoe istoricheskoe slovoobrazovaniie. Teoreticheskii aspekt [Russian historic derivation. Theoretic issues], Edition of Kazan University, Kazan, USSR.
4. Khaburgaev, G. A. (1974), Staroslavianskii yazyk [Old Slavic language], Prosveshchenye, Moscow, USSR.
5. Shanskii, N.M. (1968), Ocherki po russkomu slovoobrazovaniuu [Essays about Russian derivation], Izd-vo Moskovskogo universiteta, Moscow, USSR.
6. Wojtyła-Swierzowska, M. (1974), Prasłowiańskie nomen agentis, PAN. Monografie sławistyczne, 30, [Old Slavic nomen agents], Wrocław–Warszawa–Kraków.
7. Vondrák, W. (1924), Vergleichende slavische Grammatik. Bd.1. Lautlehre und Stammbildungslehre [Slavic grammar], Göttingen.
8. Sławski, F. (1974–1979), Zarys słowotwórstwa prasłowiańskiego [Essay about Old Slavic derivation], Słownik prasłowiański [Vocabulary of Old Slavic language], Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk, Vol. 1–3.

CONDITIONAL SYMBOL

ЭССЯ – Etimologicheskii slovar slavianskikh yazykov : Praslavianskii leksicheskii fond [Etimological vocabulary of Slavic languages : the ancient Slavic lexical resources] (1974–2011), Nauka, Moscow, Russia Iss. 1–37.